

4. $\frac{dx}{dt} + \frac{dy}{dt} - y = -e^t$
 $\frac{dy}{dt} + x - y = e^{2t}$ denklem sisteminin genel çözümünü determinant yöntemi ile bulunuz.

YTÜ Fen-Edebiyat Fakültesi Final Sınavı Soru ve Cevap Kâğıdı			NOT TABLOSU				
			1.S	2.S	3.S	4.S	TOPLAM
Adı Soyadı							
Öğrenci Numarası		Grup No					
Bölümü			Sınav Tarihi		25.08.2016		
Dersin Adı	MAT2411 Diferansiyel Denklemler		Sınav Süresi	90 dk	Sınav Yeri		
Dersi veren Öğretim Üyesinin Adı Soyadı	Cevap Anahtarı			İmza			
YÖK nun 2547 sayılı Kanununun Öğrenci Disiplin Yönetmeliğinin 9. Maddesi olan "Sınavlarda kopya yapmak ve yaptırmak veya buna teşebbüs etmek" fiili işleyenler bir veya iki yarıyıl uzaklaştırma cezası alırlar.							

1. $ty'' + y' = 1, t > 0$ diferansiyel denkleminin genel çözümünü bulunuz.

I. yol $ty'' + ty' = t$

$$t = e^x$$

$$y' = e^{-x} Dy$$

$$y'' = e^{-2x} D(D-1)y$$

$$D(D-1)y + Dy = e^x$$

$$D^2 y = e^x \Rightarrow Dy = e^x + c_1 \Rightarrow y = e^x + c_1 x + c_2$$

$$r^2 = 0 \Rightarrow r_1 = r_2 = 0$$

$$y = t + c_1 \ln t + c_2$$

II. yol $y' = p, y'' = \frac{dp}{dt}$

$$t \frac{dp}{dt} + p = 1 \Rightarrow t \frac{dp}{dt} = 1 - p \Rightarrow \frac{dp}{1-p} = \frac{dt}{t} \Rightarrow -\ln(1-p) = \ln t + \ln c_1$$

$$p = 1 - \frac{1}{c_1 t}$$

$$dy = \left[1 - \frac{1}{c_1 t} \right] dt$$

$$y = t - \frac{1}{c_1} \ln t + c_2$$

Veya: $p' + \frac{1}{t} p = \frac{1}{t}$ L.D.D

$$\lambda = e^{\int \frac{dt}{t}} = e^{\ln t} = t$$

$$p = \frac{1}{t} \left[\int \frac{1}{t} t dt + c_1 \right]$$

$$p = \frac{1}{t} [t + c_1] = 1 + \frac{c_1}{t}$$

$$dy = \int \left(1 + \frac{c_1}{t} \right) dt$$

$$y = t + c_1 \ln t + c_2$$

2. $y'' - 3y' + 2y = e^t$ diferansiyel denkleminin genel çözümünü sabitlerin değişimi yöntemi ile bulunuz.

3. $y'' - y' - 6y = 0$, $y(0) = 1$, $y'(0) = -1$ diferansiyel denklemini Laplace yöntemi ile çözünüz.

4. $\frac{dx}{dt} + \frac{dy}{dt} - y = -e^t$
 $\frac{dy}{dt} + x - y = e^{2t}$ denkleminin genel çözümünü determinant yöntemi ile bulunuz.

$$\begin{vmatrix} D & D-1 \\ 1 & D-1 \end{vmatrix} = D^2 - 2D + 1 \quad \text{①}$$

$$X = \frac{\begin{vmatrix} -e^t & D-1 \\ e^{2t} & D-1 \end{vmatrix}}{D^2 - 2D + 1} \Rightarrow (D^2 - 2D + 1)X = \frac{-e^t + e^{2t} - 2e^{2t} + e^{2t}}{-e^{2t}}$$

$$(D^2 - 2D + 1)X = -e^{2t} \quad \text{②} \quad r^2 - 2r + 1 = 0 \quad (r-1)^2 = 0 \quad r_{1,2} = 1$$

$$X_h = c_1 e^t + c_2 t e^t \quad \text{③} \quad x_0 = A e^{2t} \quad x_0' = 2A e^{2t} \quad x_0'' = 4A e^{2t}$$

$$4A e^{2t} - 4A e^{2t} + A e^{2t} = -e^{2t} \Rightarrow A = -1 \Rightarrow x_0 = -e^{2t} \quad \text{④}$$

$$X = c_1 e^t + c_2 t e^t - e^{2t} \quad \text{⑤} \quad \Sigma \text{①}$$

$$Y = \frac{\begin{vmatrix} D & -e^t \\ 1 & e^{2t} \end{vmatrix}}{D^2 - 2D + 1} \Rightarrow (D^2 - 2D + 1)Y = 2e^{2t} + e^t$$

$$Y_h = c_3 e^t + c_4 t e^t \quad \text{⑥} \quad y_{01} = A e^{2t}; \quad y_{01}' = 2A e^{2t}; \quad y_{01}'' = 4A e^{2t} \quad \text{⑦}$$

$$4A e^{2t} - 4A e^{2t} + A e^{2t} = 2e^{2t} \Rightarrow A = 2 \Rightarrow y_{01} = 2e^{2t} \quad \text{⑧}$$

$$y_{02} = t^2 A e^t; \quad y_{02}' = 2t A e^t + t^2 A e^t; \quad y_{02}'' = 2A e^t + 2t A e^t + 2t A e^t + t^2 A e^t \quad \text{⑨}$$

$$t^2 A e^t + 4t A e^t + 2A e^t - 4t A e^t - 2t^2 A e^t + t^2 A e^t = e^t \Rightarrow A = \frac{1}{2} \quad \text{⑩}$$

$$y_{02} = \frac{t^2}{2} e^t \quad \text{⑪}$$

$$Y = c_3 e^t + c_4 t e^t + 2e^{2t} + \frac{t^2}{2} e^t \quad \text{⑫} \quad \Sigma \text{①}$$

$\Sigma \rightarrow$

Başarılar...

YTÜ Fen-Edebiyat Fakültesi		NOT TABLOSU				
Final Sınavı Soru ve Cevap Kâğıdı		1.S	2.S	3.S	4.S	TOPLAM
Adı Soyadı						
Öğrenci Numarası	Grup No					
Bölümü		Sınav Tarihi		25.08.2016		
Dersin Adı	MAT2411 Diferansiyel Denklemler	Sınav Süresi	90 dk	Sınav Yeri		
Dersi veren Öğretim Üyesinin Adı Soyadı		İmza				
YÖK nun 2547 sayılı Kanununun Öğrenci Disiplin Yönetmeliğinin 9. Maddesi olan "Sınavlarda kopya yapmak ve yaptırmak veya buna teşebbüs etmek" fiili işleyenler bir veya iki yarıyıl uzaklaştırma cezası alırlar.						

1.

$$c_3 e^t + c_4 t e^t + c_3 e^t + c_4 t e^t + 2e^{2t} + \frac{t^2}{2} e^t + c_3 e^t + c_4 t e^t - e^{2t} - c_3 e^t - c_4 t e^t - 2e^{2t} - \frac{t^2}{2} e^t = 0$$

$$(c_3 + c_4) e^t + c_4 t e^t = -t e^t$$

$$c_3 + c_4 = 0$$

$$c_3 = -c_4$$

$$c_4 = -1$$

$$Y = c_3 e^t + c_4 t e^t + 2e^{2t} + \frac{t^2}{2} e^t$$

$$X = -c_4 e^t - t e^t e^{2t}$$

⑬

Başarılar...

2. $y'' - 3y' + 2y = e^t$ diferansiyel denkleminin genel çözümünü sabitlerin değişimi yöntemi ile bulunuz.

3. $y'' - y' - 6y = 0$, $y(0) = 1$, $y'(0) = -1$ diferansiyel denklemini Laplace yöntemi ile çözünüz.

4. $\frac{dx}{dt} + \frac{dy}{dt} - y = -e^t$
 $\frac{dy}{dt} + x - y = e^{2t}$ denklem sisteminin genel çözümünü determinant yöntemi ile bulunuz.

SORU
$$\begin{cases} \frac{dx}{dt} + \frac{dy}{dt} - y = -e^t \\ \frac{dy}{dt} + x - y = e^{2t} \end{cases}$$

denklemler sisteminin determinant yöntemiyle çözünüz. (4)

$D = \frac{d}{dt}$

$$\rightarrow \begin{cases} Dx + (D-1)y = -e^t \\ x + (D-1)y = e^{2t} \end{cases}$$

$$\begin{vmatrix} D & D-1 \\ 1 & D-1 \end{vmatrix} x = \begin{vmatrix} -e^t & D-1 \\ e^{2t} & D-1 \end{vmatrix}$$

$$\Rightarrow (D^2 - 2D + 1)x = -e^{2t}$$

$$\begin{vmatrix} D & D-1 \\ 1 & D-1 \end{vmatrix} y = \begin{vmatrix} D & D-1 \\ 1 & D-1 \end{vmatrix}$$

$$\Rightarrow (D^2 + 1)y = 2e^{2t} + e^t = 3e^{2t}$$

$(D^2 + 1)x = -e^{2t}$
 $\Rightarrow F_i \Rightarrow x_h = C_1 \cos t + C_2 \sin t$

$(D^2 + 1)y = 3e^{2t}$
 $D = F_i \Rightarrow y_h = C_3 \cos t + C_4 \sin t$

$x_0 = A e^{2t}$
 $x_0' = 2A e^{2t}$ ve $x_0'' = 4A e^{2t}$
 $1A e^{2t} + A e^{2t} = -e^{2t}$
 $2A = -1 \Rightarrow A = -\frac{1}{2}$

$y_0 = B e^{2t}$ $y_0' = 2B e^{2t}$ $y_0'' = 4B e^{2t}$
 $4B e^{2t} + B e^{2t} = 3e^{2t}$
 $5B = 3 \Rightarrow B = \frac{3}{5}$

$x = C_1 \cos t + C_2 \sin t - \frac{1}{2} e^{2t}$

$y = C_3 \cos t + C_4 \sin t + \frac{3}{5} e^{2t}$

1. $ty'' + y' = 1, t > 0$ diferansiyel denkleminin genel çözümünü bulunuz.

SORU 1

$ty'' + y' = 1 \quad t > 0.$

$$\begin{cases} y' = p \\ y'' = p' \end{cases} \Rightarrow \begin{cases} tp' + p = 1 \\ p' + \frac{1}{t}p = \frac{1}{t} \end{cases} \text{Linear Dif Denk.}$$

$$\frac{dp}{dt} + \frac{p}{t} = 0 \Rightarrow \frac{dp}{p} + \frac{dt}{t} = 0$$

$\int \frac{dp}{p} + \int \frac{dt}{t} = \ln C$
 $\ln p + \ln t = \ln C$
 $Cp = \frac{C}{t} \quad C = C(t).$

$\odot p' = \frac{C'}{t} - \frac{C}{t^2}$ olur. Denkleme yerine yazarsak,

$$\frac{C'}{t} - \frac{C}{t^2} + \frac{1}{t} \frac{C}{t} = \frac{1}{t} \Rightarrow \begin{cases} C' = 1 \\ C = t + K_1 \end{cases}$$

$p = \frac{t + K_1}{t} = 1 + \frac{K_1}{t}$

$p = y'$ olduğundan $\odot \frac{dy}{dt} = 1 + \frac{K_1}{t}$

$\odot y = t + K_1 \ln t + K_2$

2. $y'' - 3y' + 2y = e^t$ diferansiyel denkleminin genel çözümünü sabitlerin değişimi yöntemi ile bulunuz.

SORU $y'' - 3y' + 2y = e^t$ dif. denklemini sabitlerin değişimi yöntemiyle çözünüz.

$$K(r) = r^2 - 3r + 2 = 0 \Rightarrow r_{1/2} = 2, 1$$

$$y_h = C_1 e^{2t} + C_2 e^t$$

$C_1 = C_1(t)$
 $C_2 = C_2(t)$ alalım.

$$\begin{cases} C_1' e^{2t} + C_2' e^t = 0 \\ 2C_1' e^{2t} + C_2' e^t = e^t \end{cases}$$

$$C_1' = \frac{\begin{vmatrix} 0 & e^t \\ 1 & 1 \end{vmatrix}}{\begin{vmatrix} e^{2t} & e^t \\ 2e^{2t} & 1 \end{vmatrix}} = \frac{-e^t}{e^{2t} - 2e^{2t}} = e^{-t}$$

$$C_1 = -e^{-t} + K_1$$

$$C_2' = \frac{\begin{vmatrix} e^{2t} & 0 \\ 2e^{2t} & 1 \end{vmatrix}}{-e^{2t}} = \frac{e^{2t}}{-e^{2t}} = -1$$

$$C_2 = -t + K_2$$

$$y_g = (-e^{-t} + K_1)e^{2t} + (-t + K_2)e^t$$

$$y_g = K_1 e^{2t} + K_2 e^t - e^t - t e^t$$

K_1 ve K_2 yoksadır.

Başarılar...

3. $y'' - y' - 6y = 0$, $y(0) = 1$, $y'(0) = -1$ diferansiyel denklemini Laplace yöntemi ile çözünüz.

SORU

$$y'' - y' - 6y = 0 \quad y(0) = 1 \quad y'(0) = -1$$

$$\begin{cases} \mathcal{L}\{y''\} = s^2 Y(s) - s y(0) - y'(0) \\ \mathcal{L}\{y'\} = s Y(s) - y(0) \end{cases}$$

$$s^2 Y(s) - s y(0) - y'(0) - s Y(s) + y(0) - 6 Y(s) = 0$$

$$s^2 Y(s) - s + 1 - s Y(s) + 1 - 6 Y(s) = 0$$

$$Y(s) \cdot (s^2 - s - 6) = s - 2$$

$$Y(s) = \frac{s-2}{s^2 - s - 6} = \frac{s-2}{(s-3)(s+2)}$$

$$\mathcal{L}^{-1}\{Y(s)\} = \frac{1}{5} \mathcal{L}^{-1}\left\{\frac{1}{s-3}\right\} + \frac{4}{5} \mathcal{L}^{-1}\left\{\frac{1}{s+2}\right\}$$

$$y(t) = \frac{1}{5} e^{3t} + \frac{4}{5} e^{-2t}$$

$$\frac{s-2}{(s-3)(s+2)} = \frac{A}{s-3} + \frac{B}{s+2}$$

$$A = \frac{1}{5}, \quad B = \frac{4}{5}$$

Başarılar...